

LİSELERDE SAYISAL KOPUŞ (SAKARYA İLİ ÖRNEĞİ)

Yrd.Doç.Dr Hasan Basri GÜNDÜZ
Sakarya Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi

Arş Gör M.Ali HAMEDOĞLU
Hacettepe Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÖZET

Çalışma evrenini, 2002-2003 eğitim-öğretim yılında Sakarya İli Merkez ilçede bulunan özel ve devlet liselerinin birinci sınıflarında okuyan öğrencilerin oluşturduğu araştırma, öğrencilerin sayısal teknolojilere sahip olma, bu teknolojileri kullanma ve bunların sağladığı olanaklardan yararlanma düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada veriler literatür taraması ve araştırmacı tarafından hazırlanan veri toplama aracı yardımıyla toplanmıştır. Araştırmada veriler, bilgisayarda SPSS 11.0 paket programı ile .05 anlamlılık düzeyinde analiz edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde sıklık çözümlemesi ve yüzde kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; sayısal teknolojilere sahip olma durumu, kullanma ve bu teknolojilerin sağladığı olanaklardan yararlanma düzeylerini etkilemektedir. Teknolojilere sahip olanların bu teknolojileri kullanma becerilerini geliştirdikleri ve onların sunduğu olanaklardan daha çok yararlandıkları görülmüştür. Diğer yandan sayısal teknolojilere daha çok sahip olma, kullanma ve sunduğu olanaklardan yararlanma düzeyleri; anne - babalarının eğitim düzeyi yüksek olanlar ve özel liselerde öğrenim gören öğrencilerde daha yüksek oranlardadır.

ANAHTAR KELİMELEER: sayısal kopuş, sayısal teknolojiler, fırsatçesitliği

ABSTRACT

The sampling of this research covers 9th grade students who were studying at both private and public schools in the city of Sakarya in 2002-2003 Academic Year and aims at designating the level of the students' acquisition of digital technologies, using these technologies and their level to benefit from them. The data was obtained by literature examination and data collecting material by the researcher. The data, was then analysed through SPSS 11.0 package programme and at 05 meaningfulness level. Frequency level and percentage was used to analyse the data. According to the findings, the level of the students' possessing digital Technologies effects using and benefiting from them. It was observed that, the students who own these technologies improve their usage of them and take more advantage of them. On the other hand, the level of possessing, using and taking

Bilim Kurulu

Prof.Dr.Ramazan ABACI
Prof.Dr.Namık AÇIKGÖZ
Prof.Dr.Dursun Ali AKBULUT
Prof.Dr.Ülker AKUTAY
Prof.Dr.Mehmet ALPARGU
Prof.Dr.Hüsamettin ARSLAN
Prof.Dr.İbrahim ATALAY
Prof.Dr.Ali BİRİNCİ
Prof.Dr.Osman ÇEREZCİ
Prof.Dr.Ali Murat DARYAL
Prof.Dr.Ali GÜLER
Prof. Dr.Ali Osman GÜNDOĞAN
Prof.Dr.Kenan GÜRSOY
Prof.Dr.Mustafa İSEN
Prof.Dr.Remzi Savaş KINCAL
Prof.Dr.Enver KONUKÇU
Prof.Dr.Selahattin ÖĞÜLMÜŞ
Prof.Dr.Nihal ÖREN
Prof.Dr.Doğan ÖZLEM
Prof.Dr.Cihat ÖZÖNDER
Prof.Dr.Cemil ÖZTÜRK
Prof.Vahdettin SEVİNÇ
Prof.Dr.Bahattin YEDİYILDIZ
Prof.Dr.Durali YILMAZ

Advisor Board

Sakarya Üniversitesi.
Muğla Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi
Uludağ Üniversitesi
Dokuz Eylül Üniversitesi
Polis Akademisi
Sakarya Üniversitesi
Marmara Üniversitesi
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Muğla Üniversitesi
Galatasaray Üniversitesi
Başkent Üniversitesi
Onsekiz Mart Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Ankara Üniversitesi
Muğla Üniversitesi
Muğla Üniversitesi
Hacettepe Üniversitesi
Marmara Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi
Hacettepe Üniversitesi
Kültür Üniversitesi

advantage of numerical technologies is higher with the students whose parents are more educated and who are studying at private schools.

KEY WORDS; dijital divide, dijital technologies, equal opportunity

1. GİRİŞ

Teknolojik bir olgu olarak bilgisayarlar, hem bireylerin, hem de örgütlerin yaşamında vazgeçilmez araçlar haline gelmiştir. Sundukları olanaklardan dolayı her alanda kullanılmaktadır. Bilgi toplumlarının kültürel ögesi konumundadır. Yirmi birinci yüzyıl insanının toplumsallaşması bilgisayar ve ilintili teknolojileri de kapsar hale gelmiştir. Bu niteliklerinden dolayı bilgisayar kültüründen yoksun bir birey içinde yer alacağı toplumun uyumlu bir üyesi olmaktan zorlanacaktır. Bireylerin içinde yer alacakları toplumun etkin bir üyesi haline getirme görevi öncelikle eğitim sisteminindir. Bu nedenle her düzeydeki eğitim sisteminin değişen ve gelişen teknolojiye uygun olarak yapılması gerekir. Bugünün okulları geleceğin toplumuna vatandaş yetiştiren örgütler olarak en azından bilgi çağının gereklerini göz önünde bulundurmalıdırlar.

Buna göre bilgi çağına uygun, bilgi toplumlarının özelliği göz önüne alınarak öğrencileri yetiştirmek zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Bilgi toplumunun en belirgin özelliği, patlama olarak nitelendirilebilecek ölçüde, çok yoğun bir bilgi üretiminin olması ve üretilen bilginin çok kısa sürede uygulamaya aktarılmasıdır. Bu nedenle bilgiye ulaşabilen, araştıran, iletişim kurabilen, birlikte çalışabilen, sürekli öğrenen, bilgiyi paylaşabilen, teknolojiyi kullanabilen bireyler yetiştirmek (Akkoyunlu, 1996), topluma uyum sağlamanın temel koşulu olarak görülmektedir. Bu nedenle eğitim süreci bilgiye ulaşma, analiz etme, değerlendirme, örgütlenme ve paylaşma yollarını öğretmek durumundadır.

Bu özellikler çerçevesinde bilgi toplumunda; gelişmenin özünü bilgisayar teknolojisinin temsil edeceği, zihinsel emeğin ikamesi ile bilgi üretme gücünde artış olacağı, esas üretim merkezlerinin bilgisayar merkezleri olacağı öngörülmektedir (Bozkurt, 1996; Fındıkçı, 1996; Erkan, 1994). Bu nitelikleri ön plana çıkaran temel faktörün de bilgi teknolojileri olacağı düşünülmektedir.

Bilgi Teknolojisi; verilerin kaydedilmesi, belirli bir işlem sürecinden geçirmek suretiyle bilgiler üretilmesi, üretilen bu bilgilere erişilmesi, saklanması ve nakledilmesi gibi işlemlerin etkili ve verimli

yapılmasına olanak tanıyan teknolojilerdir (Bensghir, 1996: 39). Ceyhun (1997) bilgi teknolojisini, bir bilginin toplanmasını, işlenmesini, saklanmasını, gerektiğinde herhangi bir yere iletilmesini ya da herhangi bir yerden bu bilgiye ulaşılmasını bugün için elektronik, optik vb. tekniklerle otomatik olarak sağlayan teknolojiler bütünü olarak tanımlamaktadır.

Genel olarak sayısal teknolojiler; statü geliştirme, iş bulma, kurs alma, okul araştırmalarını yapma, bilgi kaynağı olarak kullanma, iletişim, eğlence, kendi kendine yardım etme, haberleri izleme, karşılaştırma yapma, hesap ödeme, alışveriş yapma, online kurslar alma, internette sosyal aktiviteye katılma, araştırmalar yapma aracı olarak kullanılmaktadır.

Ayrıca sayısal teknoloji olarak bilgisayarın işte kullanım aktiviteleri; karar verme, vizyon oluşturma, planlama, kaynak geliştirme, ek kaynak yaratma ve olası kaynakları geliştirme, network teknolojisi ve ağına teknik, operasyonel ve destek hizmetlerinin sunumu, network planlama, yerel danışmanlık, eğitim ve teknik hizmetler merkezi oluşturma ve etkili entegrasyon olarak sıralanmaktadır.

Bilgi toplumunda bilgi teknolojilerinin merkezinde sayısal teknolojiler yer almaktadır. Sayısal teknolojiler, bilgiye en hızlı ulaşmada, bilgiyi hızlı ve doğru saklamada, bilgiyi yoğun ve zamanında yayma ve kullanma konularında en çok tercih edilen teknolojiler haline gelmiştir. Diğer yandan bu teknolojilere sahip olup olmama ve/veya bu teknolojilerden yararlanıp yararlanamama durumları toplumsal ve bireysel açıdan yeni bir olumsuzluk yaratmaktadır. Sayısal kopuş (digital divide) olarak adlandırılan bu olumsuz durum teknoloji kaynaklı fırsat eşitsizliğidir. Bireylerin kendilerinin dışındaki faktörler nedeniyle potansiyellerini harekete geçirebilmelerinin sınırlanması durumudur.

Sayısal kopuş, bilgisayar, telefon, internet bağlantısı gibi araçlara ve yeni teknolojileri kullanma olanağına sahip olanlarla olamayanlar arasındaki ekonomik, sosyal ve kültürel farklılıktır. Bu açıdan bakıldığında sayısal kopuş telefon, bilgisayar, internet gibi araçlara sahip olanlar ve olmayanlar açısından kazanım ve yitimlieri ön plana çıkaran stratejik bir kavramdır (Irvifig, 2001).

Sayısal kopuş, farklı gelir ve eğitim düzeylerindeki birey ya da toplumlarda, farklı etnik ya da ırka dayalı gruplarda, gençler veya yaşlılarda, sadece anne veya baba ya da her ikisinin bir arada yaşadığı ailelerde (McConnaughey, 1997) sayısal teknolojiye sahip olup olmamanın yarattığı bir farklılıktır.

Hemen hemen her ülkede insanların belli bir grubu, yaşantılarla ilişkili olan eğitime ve zenginliğe sahip oldukları kadar en güçlü bilgisayarlara, en iyi telefon hizmetlerine ve en hızlı internet servislerine sahiptirler. Bir diğer grup insan ise yukarıda sayılanların hiç birine sahip değildir. Bu iki grup arasındaki fark sayısal kopuşu açığa çıkarmaktadır (Shapiro, 2001).

Yeni teknolojinin bütün insanlara aynı anda ulaşmasını ummak olağan dışı bir beklentidir (Shapiro, 2001). Ancak, sayısal araçlara sahip olan grup ya da bireyler toplumun üst ve orta kesiminde olanlardır. Bu biçimiyle sayısal araçlar, var olan yapının sürdürülmesi ve aradaki uçurumun daha da derinleşmesi işlevini yerine getirmektedir. Bu durumda gruplardan birinin ümitsizce daha düşük bir duruma düşmesi kaçınılmazdır (McConnaughey, 1997).

Bu kopuşun daha az şanslı kesiminde olmak demek bilgisayar bağlantılı pek çok işte ve bilgi temelli ekonomimizde yer almak için daha az fırsat demektir. Aynı zamanda internette mevcut olan iletişim olanakları, eğlence, alışveriş ve eğitime katılmakta da daha az fırsattır. Önemli sayıda insan günlük aktivitelerini düzenlemek için her geçen gün interneti daha çok kullandığından bu araçlara erişmekten yoksun olanlar günden güne daha da dezavantajlı bir duruma düşmektedirler.

Sayısal kopuş yaşadığımız bir gerçektir, vardır ve giderek yaygınlaşmaktadır. Görmezlikten gelinmesi ya da yadsınması toplumlara gelecekte çözmekte zorlanacakları daha büyük problemler yumağı mirası bırakma potansiyeline sahiptir. Çünkü sayısal teknolojilere sahip olma ekonomik ve eğitimsel gelişmede ve dolayısıyla da toplumsal katılımı da gittikçe daha da kritik hale gelmektedir (Rose, 2001).

Gelişmiş toplumlar yetenekliyi seçmekle yetinmeyip yeteneği geliştirme yollarını da aramaktadırlar. Aslında her ülke, farklı özellik ve yetenekleri olan bireylerden oluşan bir yetenek havuzuna sahiptir. Gelişmiş toplumlar yetenek havuzunu etkili ve verimli kullanarak

kalkınma sürecinin dinamosunu oluşturmaktadırlar. (Tezcan, 1981: 45). Bu açıdan bireyin sahip olduğu potansiyeliyle orantılı olarak topluma katılamaması, ait olduğu toplum açısından bir yetenek kaybı, birey açısından ise bir fırsat eşitliği sorunudur.

Sayısal çağın teknolojik araçlarını kullanmak yaşamsal öneme sahip bir amaçtır. Bilgi teknolojileri ve bilgisayar araçlarının yaygın kullanılması sonucu, bilginin yayılması politikaları açısından girdiğimiz bu yeni dönemin en önemli göstergesi sayısal ekonomidir. Gerçekleşmiş ve gerçekleşmekte olan sayısal kapsam, eşitliğin her bir ögesini etkiler duruma gelmiştir. Sayısal kapsam bireyleri ait oldukları toplumsal sınıfla doğru orantılı olarak etkilemektedir. Çünkü sayısal teknolojiye sahip olma ya da onu kullanma biçimi bireylerin toplumsal sınıftan bağımsız değildir.

Toplumsal sınıf, bireyler için belirleyici bir role sahiptir. Bir toplumda bireyler çeşitli statülerde ve gruplarda bulunabildikleri halde, yalnızca tek bir sınıfın üyesidirler. Toplumsal sınıf bireylerin ilişkilerinin bileşkesi niteliğindedir. Bu ilişkiler bireylerin eğilimlerinin dışında ve onlardan bağımsız olarak gerçekleşir. Toplumsal sınıf bireyler arasında, servet, tüketim maddeleri, eğitim, konuşma, giyiniş, görgü kuralları ve diğer kültürel değerler açısından da farklılaşmaya neden olur. İnsanlar yasalar önünde eşittir, soyluluk unvanları yoktur fakat, servet, gelir, saygınlık, değer, güç ve yetki bakımından var olan eşitsizlikler, toplumu bölen bireylerin yaşamını etkileyen yadsınamaz gerçeklerdir (Tan, 1981: 85).

Çocuğun toplumsal sınıfını, ait olduğu ailenin toplumsal sınıfı belirler. İrk, renk, dil, cinsiyet gibi etkenlerin sayısal paylaşım eşitsizliğine temel oluşturması önlenirse bile, anne-babalarının toplumsal sınıfına göre çocuklar arasında farklılaşmalar olduğu gözlenmektedir. Eğitim aracı olarak sayısal teknoloji bir taraftan bireyin sınıfını değiştirebilmesi için bir toplumsal hareketlilik aracı rolünü oynarken diğer yandan, eğitim yoluyla toplumsal hareketlilik sağlanabilmesi, anne-babanın toplumsal sınıfının etkisi altındadır.

Yüksek teknoloji bilgi, araç ve hizmetleri yalnızca zenginler için hazırlanan lüks maddeler olarak ortaya çıkmıştır. Zenginler çocuklarına bu araçları nasıl kullanacaklarını öğretmekte ve onların çocukları da piyasada sürekli devam eden bir döngü şeklinde bilgi teknolojilerini satın almalarını sağlayan yüksek ücretli işleri güvence

altına almaktadırlar. Zenginler daha zengin olurken, diğerleri giderek daha da fakirleşmektedir.

Gelir değişkeni yanında, bireylerin yaşadığı coğrafi bölge, yerleşim birimi, eğitim düzeyleri, bölünmüş ailede veya yalnız yaşama gibi diğer bağımsız değişkenler dikkate alındığında, bilgi kaynaklarının kullanımı açısından sayısal kopuş daha da belirginleştirmektedir. Sayısal kopuş bunlara sahip olanlarla olmayanlar arasındaki uçurumu daha da artırmaktadır. Sorun bu konuda herkes için bir altyapı oluşturmaktır. Çünkü sahip olunan insan kaynağı potansiyelinin harekete geçirilebilmesi tüm nüfusun gizil gücünü ulaştırabilecekleri en yüksek düzeye ulaştırılabilmeleriyle olanaklıdır. Bireylerin gizil güçlerini açığa çıkarabilmek, onların kendilerini tanımalarını ve onlara çeşitli kaynaklardan gelen zengin seçenekler ve olanaklarla donanmış zengin bir öğrenme ortamı yaratmayı ve sunmayı gerektirir. Sayısal teknolojiler bu ortamın altyapısını oluşturmaktadır.

Her geçen gün bir çok aile ve insan giderek sayısal kullanımla tanışmakta ve ilerlemekte iken bazıları daha da geri gitmektedir. Bu durum bir de bilgi teknolojilerinin kullanımı açısından düşünüldüğünde, ailelerin ve bireylerin bilgisayara ve internet bağlantısına sahip olmasına bakılarak sayısal yayılmanın büyüklüğü ölçülebilir. Aynı zamanda sayısal olarak bağlantı kuran grupların paylarındaki farklılıklara bakılarak da sayısal kopuşa ilişkin bir kestirim yapılabilir.

Teknolojik uçurum yaygın olarak sayısal kopuş diye adlandırılmakta, bu durum, teknoloji ve bilgi uçurumunun fakirliğin korunması anlamına gelmektedir. Kırsal ve azınlık nüfusun bilgi teknolojileri devriminden faydalanamaması ve buna katılamaması sayısal kopuş içerisinde yer alır. Bu gruplar internet ve bilgisayar kullanımında olduğu gibi iletişim hizmetlerinde de dezavantajlı konumdadırlar.

Sayısal kopuşun yarattığı en önemli tehlikelerden biri, bilgi zengini ve yoksunu insanlar olarak yeni bir sosyal sınıf oluşturma olasılığıdır. Elektronik araçları kullanma bilgisinin olup olmaması böyle bir sınıf oluşumunun başlangıcı olarak değerlendirilebilir. Bireysel internet ve bilgisayar kullanımına ilişkin bilgiler; insanların bilgisayar sahipliği, internete nasıl bağlandığı (evde, okulda, işte,

laboratuarda, kültür merkezinde, internet kafelerde vb) sayısal kopuş açısından önemli görülmektedir.

Bilgisayar internet ve cep telefonu gibi iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve insan yaşantısında daha önemli hale gelmesi ile birlikte bu teknolojiler evlerde de yoğunlukla kullanılmaya başlanmıştır. Ancak sahiplik ve kullanma oranları bakımından bu artışın toplumun üst gelir grubunda yer alan ve eğitim seviyesi yüksek bireyler lehine olduğu görülürken, sahip olma durumlarına Türkiye'nin farklı coğrafi bölgeleri açısından bakıldığında da ortaya çarpıcı tablolar çıkabilmektedir. İnternete ulaşmanın en önemli aracı olan bilgisayar sahipliği oranlarında, Türkiye'nin 7 coğrafi bölgesi arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bilgisayar sahipliğinde en yüksek oran % 16,8 ile Marmara Bölgesi'nde görülürken, en düşük oran % 1,2 ile Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde görülmektedir (Özcivelek ve diğerleri, 2000). Gelir gruplarına göre bakıldığında ise; bilgisayara sahip olma oranları üst gelir gurubunda % 64,7, üst ortada % 43,7, orta gelir grubunda % 24,1, alt ortada % 8,2, alt gelir grubunda % 2'dir (TÜBİTAK, 2003).

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) çerçevesinde hazırlanan 1999 yılı "İnsani Gelişmişlik Raporu"nda İnternet'in erişim ve dışlanma problemi yaratmasına dikkat çekilmiştir. Bilgi teknolojileri ekonomik gelişmede, eğitim alanında, sağlıkta, kamu yönetiminde öncü rol oynadıkça yoksulların, okur-yazar olmayanların, kırsal kesimde yaşayanların ve İngilizce bilmeyenlerin dışlanmışlığı giderek büyümektedir. Birleşmiş Milletler'in 1997 Nisan'ında yaptığı saptamaya göre "Bilgi ve iletişim alanındaki fırsatlar, kaynaklar ve erişim dağılımında gittikçe artan bir eşitsizlik vardır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında bilgi teknolojileri ve onunla ilgili uçurum giderek büyümekte, bilgi yoksulluğu olarak adlandırılan bir çeşit yeni yoksulluk ortaya çıkmaktadır." Benzer bir şekilde 1994 yılında Avrupa Konseyi'ne sunulan raporda; bu teknolojilere sahip olanlar ve olmayanlar olarak, iki uçlu bir toplum yaratmanın esas tehlike olduğu belirtilmiştir (Özcivelek ve Diğerleri, 2000). Sayısal kopuş ülkeler arasında olduğu kadar her ülkenin değişik sosyo-ekonomik düzeyleri arasında da görülmektedir. Araştırma ile bir ülkenin yetenek havuzunun değerlendirildiği, potansiyelin harekete geçirildiği ortam olan eğitim sisteminde bir kesit alınarak Sakarya ili

lise öğrencileri arasındaki sayısal kopuş ortaya konarak ilgililere veri sunulmaya çalışılmıştır.

1.1 Problem Cümlesi

Sakarya ili liseleri öğrencilerinin sayısal teknolojilere sahip olma, kullanma ve yararlanma düzeyi ve bunların bazı zihinsel olmayan faktörlere göre dağılımı nedir ?

1.1.1 Alt Problemler

1. Öğrencilerin sayısal teknolojilere sahip olma düzeylerinin dağılımı;
 - a. Annenin eğitim düzeyine,
 - b. Babanın eğitim düzeyine,
 - c. Öğrenim gördüğü okul tipine göre nedir ?
2. Öğrencilerin sayısal teknolojileri kullanma yeterliklerinin dağılımı;
 - a. Annenin eğitim düzeyine,
 - b. Babanın eğitim düzeyine,
 - c. Öğrenim gördüğü okul tipine göre nedir ?
3. Öğrencilerin sayısal teknolojilerden yararlanma düzeylerinin dağılımı;
 - a. Annenin eğitim düzeyine,
 - b. Babanın eğitim düzeyine,
 - c. Öğrenim gördüğü okul tipine göre nedir ?

1.2 Önemi

Sayısal teknolojiler, bilgiye ulaşma, bilgiyi iyi kullanma, araştırma yapma, haberleşme eğlence, alışveriş vb. konularda bireylere önemli avantajlar sağlamaktadır. Çağa damgasını vuran iletişim (bilgi) büyük ölçüde sayısal teknolojiler sayesinde bulunduğu düzeye ulaşmıştır. Sayısal teknolojiler bu özelliği nedeniyle daha önceden var olan, coğrafi, sosyal ve ekonomik faktörlere ilave olarak fırsat eşitsizliği ögesi haline gelmiştir. Bu nedenle sayısal teknolojilerin eğitim ve dolayısıyla toplumda yarattığı fırsat eşitsizliğinin saptanması, boyutlarının ve etkileyen etmenlerin

belirlenmesi, gerekli çözümlerin üretilebilmesi için ilgililere veri sunması bakımından önemlidir.

1.3 Sınırlılıklar

1. Araştırma 2002-2003 öğretim yılında Sakarya İli Merkez İlçede öğrenim gören Özel ve devlet liseleri birinci sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
2. Zihinsel olmayan faktörler alt problemlerde ele alınan değişkenlerle sınırlıdır.
3. Sayısal teknolojiler araştırma kapsamında ele alınanlarla sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Araştırma, öğrencilerin sayısal teknolojilere sahip olma, bu teknolojileri kullanma becerilerini ve bunların sağladığı olanaklardan yararlanma düzeylerini belirlemeye yönelik olarak var olan durumu tespit eden betimsel bir nitelik taşımaktadır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Konuyla ilgili literatür taraması yapılmış ve araştırmacı tarafından geliştirilen anket veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 2002-2003 eğitim-öğretim yılında Sakarya ili Merkez ilçede bulunan özel ve devlet liselerinin birinci sınıflarında okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Sakarya ili Merkez ilçede altı özel lise ve altı devlet lisesi bulunmaktadır. Devlet liselerinin birinci sınıflarında toplam 2300, özel liselerin birinci sınıfında ise toplam yüz doksan altı öğrenci bulunmaktadır.

Özel liselerin birinci sınıfında okuyan toplam 196 öğrenci araştırma kapsamına alınmış, devlet liselerinden ise yansız eleman örnekleme yöntemiyle seçilen 234 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir. Devlet liselerinden alınan örneklemin belirlenmesinde $n = [(z*s)/t]^2$ (Büyükkışık, 1989) formülü kullanılmıştır. Bu formüldeki standart sapma değeri anketin ön uygulamasından elde edilen değer olan "0.78", z değeri "1.96" ve t değeri "0.10" olarak alınmış ve sonuçta örneklem 234 kişi olarak tespit edilmiştir. Böylece toplam örneklem büyüklüğü 430 öğrenciden oluşmuştur.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler literatür taraması ve araştırmacı tarafından hazırlanan veri toplama aracı yardımıyla toplanmıştır. Oluşturulan veri toplama aracı bilgisayar ve eğitim teknolojileri ve eğitim yönetimi alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda düzenlenmiş, sonra güvenilirlik katsayısı hesaplaması için araştırma kapsamı dışında tutulan evrenden seçilen 100 öğrenciye uygulanmış ve güvenilirlik katsayısı ($\alpha = .9943$) olarak hesaplanmıştır.

Veri toplama aracı, Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan izin ile araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Doldurulan veri toplama araçlarından 377 tanesi geçerli kabul edilmiş ve araştırmada kullanılmıştır. Ancak gelir ve telefon sahipliği değişkenlerine yönelik soruların büyük bir kısmının boş bırakılması nedeniyle bu iki değişken araştırma kapsamından çıkarılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada veriler, bilgisayarda SPSS 11.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde sıklık çözümlenmesi ve yüzde kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan veriler; sayısal teknolojilere sahip olma, sayısal teknolojilerden yararlanabilme ve sayısal teknolojileri kullanma yeterlilikleri olarak üç ana boyutta ele alınmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Tablo 1. Okul Türüne Göre Sayısal Teknolojilere Sahip Olma Durumu

Sayısal Teknolojiler	Okul Türü	Frekans ve Yüzde	Sahip Olma Durumu		
			Hayır	Evet	Toplam
Cep Telefonu	Özel	N	60	93	153
		%	39,2	60,8	100
	Devlet	N	199	25	224
		%	88,8	11,2	100
Şifreli Kanallara Abonelik	Özel	N	99	54	153
		%	64,7	35,3	100
	Devlet	N	191	33	224
		%	85,3	14,7	100
Kişisel Bilgisayar	Özel	N	60	93	153
		%	39,2	60,8	100
	Devlet	N	156	68	224
		%	69,6	30,4	100
Diz üstü Bilgisayar	Özel	N	142	11	153
		%	92,8	7,2	100
	Devlet	N	213	11	224
		%	95,1	4,9	100
Evde İnternet Bağlantısı	Özel	N	87	66	153
		%	56,9	43,1	100
	Devlet	N	181	43	224
		%	80,8	19,2	100
Okulda Bilgisayar Laboratuvarı	Özel	N	0	153	153
		%	0	100	100
	Devlet	N	125	99	224
		%	55,8	44,2	100
Okulda İnternet Bağlantısı	Özel	N	7	146	153
		%	4,6	95,4	100
	Devlet	N	125	99	224
		%	55,8	44,2	100
Uydu Sistemi	Özel	N	80	73	153
		%	52,3	47,7	100
	Devlet	N	156	68	224
		%	69,6	30,4	100

Deneklerin bilgisayar ve internete bağlanabilme gibi sayısal teknolojilere sahip olma durumları incelendiğinde; öğrenimlerine özel liselerde devam edenlerin yarısından çoğu (%60.8) evlerinde bilgisayar olduğunu ve bunların yarısına yakını (%43.1) internete bağlı olduğunu ifade ederken, devlet liselerinde okuyanların ancak üçte biri (%30.4) evlerinde bilgisayar olduğunu ve yaklaşık beşte biri (% 19.2) internete bağlanabildiklerini ifade etmiştir. Diğer yandan devlet liselerinde öğrenim gören deneklerin yarısına yakını (%44.2)

okullarında bilgisayar laboratuvarı ve internete bağlanabilme olanağı olduğunu belirtirken, özel liselerde okuyanların tamamı okullarında bilgisayar laboratuvarı olduğunu ve tamamına yakını (%95.4) internete bağlanabildiklerini ifade etmişlerdir. Benzer biçimde devlet liselerinde öğrenim gören deneklere göre, özel liselerde öğrenim gören deneklerin, cep telefonu, şifreli kanal aboneliği, uydu alıcıları ile yayın izleme gibi diğer sayısal teknolojilere sahip olma yüzdelerinin de daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Babanın Öğrenim Düzeyine Göre Sayısal Teknolojilere Sahip Olma Durumu

Sayısal Teknolojiler	Sahiplik Durumu	Frekans ve yüzde	Babanın Eğitim Düzeyi		
			İlköğretim	Ortaöğretim	Yükseköğretim
Cep Telefonu	Hayır	N	133	76	50
		%	75.6	66.7	57.5
	Evet	N	43	38	37
		%	24.4	33.3	42.5
Uydu	Hayır	N	125	64	47
		%	71	56.1	54
	Evet	N	51	50	40
		%	29	43.9	46
Şifreli Kanallar	Hayır	N	149	83	58
		%	84.7	72.8	66.7
	Evet	N	27	31	29
		%	15.3	27.2	33.3
Bilgisayar	Hayır	N	131	56	29
		%	74.4	49.1	33.3
	Evet	N	45	58	58
		%	25.6	50.9	66.7
Notebook	Hayır	N	169	103	83
		%	96	90,4	95,4
	Evet	N	7	11	4
		%	4	9,6	4,6
Evde İnternet Bağlantısı	Hayır	N	145	76	47
		%	82,4	66,7	54
	Evet	N	31	38	40
		%	17,6	33,3	46

Deneklerin internete bağlanabilme ve bilgisayara sahip olma durumları ve babalarının eğitim düzeyleri incelendiğinde; babaları yüksek öğretim mezunu olanların büyük çoğunluğu (%66.7) evlerinde bilgisayar olduğunu ve yarısına yakını (%46) internete bağlanabildiklerini belirtirken, babaları ortaöğretim mezunu olanların yarısı (%50.9), ilköğretim mezunu olanların dörtte biri (%25.6) evlerinde bilgisayar olduğunu ve babaları ortaöğretim mezunu

olanların üçte biri (%33.3), ilköğretim mezunu olanların çok azı (%17.7) evlerinden internete bağlanabildiklerini ifade etmişlerdir.

Babanın eğitim düzeyi yükseldikçe sayısal teknolojilere sahip olma düzeyinin de arttığı görülmektedir. Bu durumun, bireylerin gelir düzeyi ile ilgili olabilmesinin yanında, artan eğitim düzeyi ile birlikte bilgisayar ve internetin gerekliliğine inanma konusundaki düşünceleriyle de ilgili olduğu düşünülebilir.

Tablo 3. Annenin Öğrenim Düzeyine Göre Sayısal Teknolojilere Sahip Olma Durumu

Sayısal Teknolojiler	Sahiplik Durumu	Frekans ve Yüzde	Annenin Eğitim Düzeyi		
			İlköğretim	Ortaöğretim	Yükseköğretim
Cep Telefonu	Hayır	N	185	52	22
		%	74,9	55,3	61,1
	Evet	N	62	42	14
		%	25,1	44,7	38,9
Uydu	Hayır	N	174	39	23
		%	70,4	41,5	63,9
	Evet	N	73	55	13
		%	29,6	58,5	36,1
Şifreli Kanallar	Hayır	N	209	59	22
		%	84,6	62,8	61,1
	Evet	N	38	35	14
		%	15,4	37,2	38,9
Bilgisayar	Hayır	N	169	34	13
		%	68,4	36,2	36,1
	Evet	N	78	60	23
		%	31,4	63,8	63,9
Notebook	Hayır	N	232	88	35
		%	93,9	93,6	97,2
	Evet	N	15	6	1
		%	6,1	6,4	2,8
Evde İnternet Bağlantısı	Hayır	N	198	51	19
		%	80,2	54,3	52,8
	Evet	N	49	43	17
		%	19,8	45,7	47,2

Deneklerin sayısal teknolojilere sahip olma ve annelerinin eğitim düzeyleri incelendiğinde; anneleri yüksek öğretim mezunu olanların büyük çoğunluğu (%63.9) evlerinde bilgisayar olduğunu ve yarısına yakını (%47.2) internete bağlanabildiklerini, yine anneleri ortaöğretim mezunu olanların büyük çoğunluğu (%63.8) evlerinde bilgisayar olduğunu ve yarısına yakını (%45.7) internete bağlanabildiklerini belirtirken, ilköğretim mezunu olanların üçte biri (%31.4) evlerinde bilgisayar olduğunu ve beşte biri (%19.8) evlerinden internete bağlanabildiklerini ifade etmişlerdir. Deneklerin bilgisayar sahipliği

ve internete bağlanabilme olanakları, anneleri yükseköğretim ve ortaöğretim düzeyinde eğitilmiş olanlar arasında çok yakın değerlerdedir. Bu durum tablo 2'deki baba eğitim düzeyi ile bilgisayar ve internete sahip olma oranları ile paralel yüzdelerde olmadığı görülmektedir. Ancak yine de annenin eğitim düzeyi ortaöğretim ve daha üst düzeylerde olan deneklerin, anneleri ilköğretim düzeyinde eğitilmiş olanlara göre sayısal teknolojilere daha çok sahip oldukları söylenebilir.

Anneleri ortaöğretim mezunu olan deneklerin, uydudan TV yayınlarını izleyebilme olanakları ve cep telefonuna sahip olanların sayısının daha çok olması ilgi çekicidir. Bu durum yükseköğretimli annelerin söz konusu teknolojileri çocukları için bir gereksinim olarak görmemeleri ve/veya olumsuz etkilerinden çocuklarını korumak amacıyla satın almadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4. Okul Türlerine Göre Sayısal Teknolojileri Kullanma Becerileri

Temel Kullanma Becerileri	Okul Türü	Frekans ve Yüzde	Kullanma Düzeyi					Toplam
			Hiç	Çok Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	
Klavye	Özel	N	4	22	39	62	26	153
		%	2,60	14,40	25,50	40,50	17	100
	Devlet	N	32	59	50	47	36	224
		%	14,30	26,30	22,30	21	16,10	100
Fare	Özel	N	1	9	19	58	66	153
		%	0,70	5,90	12,40	37,90	43,10	100
	Devlet	N	31	40	28	47	78	224
		%	13,80	17,90	12,50	21	34,80	100
Bilgiyi Saklama, Nakletme	Özel	N	10	23	32	41	47	153
		%	6,50	15	20,90	26,80	30,70	100
	Devlet	N	81	48	27	29	39	224
		%	36,20	21,40	12,10	12,90	17,40	100
İnternette Bilgi Alma	Özel	N	22	31	14	35	51	153
		%	14,40	20,30	9,20	22,90	33,30	100
	Devlet	N	110	37	21	26	30	224
		%	49,10	16,50	9,40	11,60	13,40	100
Word	Özel	N	15	13	17	41	67	153
		%	9,80	8,50	11,10	26,80	43,80	100
	Devlet	N	107	38	17	19	43	224
		%	47,80	17	7,60	8,50	19,20	100
Excel	Özel	N	25	27	31	42	28	153
		%	16,30	17,60	20,30	27,50	18,30	100
	Devlet	N	120	34	21	16	33	224
		%	53,60	15,20	9,40	7,10	14,70	100
Powerpoint	Özel	N	22	18	24	40	49	153
		%	14,40	11,80	15,70	26,10	32	100
	Devlet	N	117	22	20	20	45	224
		%	52,20	9,80	8,90	8,90	20,10	100

Temel Kullanma Becerileri	Okul Türü	Frekans ve Yüzde	Kullanma Düzeyi					Toplam
			Hiç	Çok Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	
Program Yükleme / Silme	Özel	N	24	26	27	24	52	153
		%	15,70	17	17,60	15,70	34	100
	Devlet	N	91	37	12	28	56	224
		%	40,60	16,50	5,40	12,50	25	100
Format	Özel	N	68	26	18	14	27	153
		%	44,40	17	11,80	9,20	17,60	100
	Devlet	N	136	37	16	11	24	224
		%	60,70	16,50	7,10	4,90	10,70	100

Tablo 4'te deneklerin temelde bilgisayarı kullanabilme ve internette faydalanmayı bilme becerilerine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre devlet liselerinde öğrenim gören deneklerin yarısına yakını (% 40.6) klavyeyi kullanmayı ya hiç bilmediğini, ya da çok az düzeyde bildiğini ifade etmiştir. Buna karşın özel liselerde öğrenim gören deneklerden hiç bilmediğini ve çok az düzeyde bildiğini belirtenlerin oranı toplam olarak %17'dir. Klavyeyi **büyük ölçüde** kullanabildiklerini ifade edenlerin oranı özel liselerde %40.5 iken devlet liselerinde bu oran %21'dir.

Diğer yandan bilgi saklamayı ve nakletmeyi hiç bilmediklerini belirtenlerin oranı özel okullarda % 6.5 iken bu oran devlet okullarında %36.2'dir. Bilgi saklamayı ve nakletmeyi **büyük ölçüde** ve **tamamen** bildiğini ifade edenlerin oranı özel lise öğrencilerinde %57.5 iken, devlet liselerinde bu oran %30.3'dür.

Tablo 4'e bir bütün olarak bakıldığında, bilgisayar, özel liselerde okuyan öğrencilerin yarısına yakını tarafından **büyük ölçüde**, çoğunluğunda tarafından da **tamamen** kullanabilmektedir, devlet liselerinde okuyan öğrencilerin ise yarısına yakını bilgisayarı **hiç** kullanamazken, çoğunluğunun da **çok az** düzeyde kullanabildikleri görülmektedir.

Tablo 5. Babanın Öğrenim Düzeyine Göre Sayısal Teknolojileri Kullanma Becerileri

Temel Kullanma Becerileri	Baba Öğrenim Durumu	Frekans ve Yüzde	Kullanım Düzeyi					Toplam
			Hiç	Çok Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	
Klavye	İlk öğretim	N	29	46	35	43	23	176
		%	16,50	26,10	19,90	24,40	13,10	100
	Orta öğretim	N	4	26	31	33	20	114
		%	3,50	22,80	27,20	28,90	17,50	100
	Yüksek Öğretim	N	3	9	23	33	19	87
		%	3,40	10,30	26,40	37,90	21,80	100
Fare	İlk öğretim	N	26	30	24	43	53	176
		%	14,80	17	13,60	24,40	30,10	100
	Orta öğretim	N	5	12	15	34	48	114
		%	4,40	10,50	13,20	29,80	42,10	100
	Yüksek Öğretim	N	1	7	8	28	43	87
		%	1,10	8	9,20	32,20	49,40	100
Bilgisayarda Bilgi Saklama ve Nakletme	İlk öğretim	N	63	35	23	29	26	176
		%	35,80	19,90	13,10	16,50	14,80	100
	Orta öğretim	N	17	22	23	25	27	114
		%	14,90	19,30	20,20	21,90	23,70	100
	Yüksek Öğretim	N	11	14	13	16	33	87
		%	12,60	16,10	14,90	18,40	37,90	100
İnternette Bilgi Alma ve Saklama	İlk öğretim	N	85	28	18	17	28	176
		%	48,30	15,90	10,20	9,70	15,90	100
	Orta öğretim	N	29	25	9	24	27	114
		%	25,40	21,90	7,90	21,10	23,70	100
	Yüksek Öğretim	N	18	15	8	20	26	87
		%	20,70	17,20	9,20	23	29,90	100
Word	İlk öğretim	N	83	27	12	17	37	176
		%	47,20	15,30	6,80	9,70	21	100
	Orta öğretim	N	28	15	11	19	41	114
		%	24,60	13,20	9,60	16,70	36	100
	Yüksek Öğretim	N	11	9	11	24	32	87
		%	12,60	10,30	12,60	27,60	36,80	100
Excel	İlk öğretim	N	93	20	24	18	21	176
		%	52,80	11,40	13,60	10,20	11,90	100
	Orta öğretim	N	32	28	14	18	22	114
		%	28,10	24,60	12,30	15,80	19,30	100
	Yüksek Öğretim	N	20	13	14	22	18	87
		%	23	14,90	16,10	25,30	20,70	100
Powerpoint	İlk öğretim	N	88	16	16	24	32	176
		%	50	9,10	9,10	13,60	18,20	100
	Orta öğretim	N	35	13	16	15	35	114
		%	30,70	11,40	14	13,20	30,70	100
	Yüksek Öğretim	N	16	11	12	21	27	87
		%	18,40	12,60	13,80	24,10	31	100
Program Yükleme / Silme	İlk öğretim	N	74	31	14	27	30	176
		%	42	17,60	8	15,30	17	100
	Orta öğretim	N	27	18	18	13	38	114
		%	23,70	15,80	15,80	11,40	33,30	100
	Yüksek Öğretim	N	14	14	7	12	40	87
		%	16,10	16,10	8	13,80	46	100

Temel Kullanma Becerileri	Baba Öğrenim Durumu	Frekans ve Yüzde	Kullanım Düzeyi					Toplam
			Hiç	Çok Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	
Format	İlk öğretim	N	115	20	10	11	20	176
		%	65,30	11,40	5,70	6,30	11,40	100
	Orta öğretim	N	56	23	14	6	15	114
		%	49,10	20,20	12,30	5,30	13,20	100
	Yüksek Öğretim	N	33	20	10	8	16	87
		%	37,90	23	11,50	9,20	18,40	100

Deneklerin babalarının öğrenim düzeylerine göre, bilgisayarı kullanabilme durumları incelendiğinde; babaları ilköğretim mezunu olanların toplam %37.5'i klavyeyi **büyük ölçüde** veya **tamamen** kullanabildiğini ifade ederken, bu oran babaları yükseköğretimli olanlarda %59.6'dır. Yine babaları ilk öğretim mezunu olanların toplam %31.3'ü bilgisayarda bilgi saklama ve nakletmeyi **büyük ölçüde** veya **tamamen** düzeyinde bildiğini ifade ederlerken, babaları yükseköğretimli olanlarda bu oran %56.3'tür. Babaları ilk öğretim mezunu olanların toplam %30.7'si Word programını **büyük ölçüde** veya **tamamen** düzeyinde kullanabildiğini ifade ederken, babaları yükseköğretimli olanlarda bu oran %64.4'tür. Deneklerin babalarının eğitim düzeyi yükseköğretim olanların yarısından çoğunun, ilköğretim mezunu olanlarının ise yaklaşık üçte birinin bilgisayarı **büyük ölçüde** veya **tamamen** kullanabildikleri söylenebilir.

Tablo 6. Annelerinin Öğrenim Düzeyine Göre Sayısal Teknolojileri Kullanma Becerileri

Temel Kullanma Becerileri	Anne Öğrenim Durumu	Frekans ve yüzde	Kullanma Düzeyi					Toplam
			Hiç	Çok Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	
Klavye	İlk öğretim	N	32	65	55	63	32	247
		%	13	26,30	22,30	25,50	13	100
	Orta öğretim	N	2	10	24	37	21	94
		%	2,10	10,60	25,50	39,40	22,30	100
	Yüksek Öğretim	N	2	6	10	9	9	36
		%	5,60	16,70	27,80	25	25	100
Fare	İlk öğretim	N	29	40	31	68	79	247
		%	11,70	16,20	12,60	27,50	32	100
	Orta öğretim	N	2	5	13	25	49	94
		%	2,10	5,30	13,80	26,60	52,10	100
	Yüksek Öğretim	N	1	4	3	12	16	36
		%	2,80	11,10	8,30	33,30	44,40	100

Temel Kullanma Becerileri	Anne Öğrenim Durumu	Frekans ve yüzde	Kullanma Düzeyi					Toplam
			Hiç	Çok Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	
Bilgisayarda Bilgi Saklama / Nakletme	İlk öğretim	N	79	54	33	39	42	247
		%	32	21,90	13,40	15,80	17	100
	Orta öğretim	N	8	11	19	24	32	94
		%	8,50	11,70	20,20	25,50	34	100
	Yüksek Öğretim	N	4	6	7	7	12	36
		%	11,10	16,70	19,40	19,40	33,30	100
İnternette Bilgi Alma Saklama	İlk öğretim	N	111	45	23	32	36	247
		%	44,90	18,20	9,30	13	14,60	100
	Orta öğretim	N	15	16	9	18	36	94
		%	16	17	9,60	19,10	38,30	100
	Yüksek Öğretim	N	6	7	3	11	9	36
		%	16,70	19,40	8,30	30,60	25	100
Word	İlk öğretim	N	106	32	18	29	62	247
		%	42,90	13	7,30	11,70	25,10	100
	Orta öğretim	N	14	14	11	19	36	94
		%	14,90	14,90	11,70	20,20	38,30	100
	Yüksek Öğretim	N	2	5	5	12	12	36
		%	5,60	13,90	13,90	33,30	33,30	100
Excel	İlk öğretim	N	120	36	28	27	36	247
		%	48,60	14,60	11,30	10,90	14,60	100
	Orta öğretim	N	19	17	15	27	16	94
		%	20,20	18,10	16	28,70	17	100
	Yüksek Öğretim	N	6	8	9	4	9	36
		%	16,70	22,20	25	11,10	25	100
Powerpoint	İlk öğretim	N	115	22	24	32	54	247
		%	46,60	8,90	9,70	13	21,90	100
	Orta öğretim	N	18	13	15	18	30	94
		%	19,10	13,80	16	19,10	31,90	100
	Yüksek Öğretim	N	6	5	5	10	10	36
		%	16,70	13,90	13,90	27,80	27,80	100
İnstall	İlk öğretim	N	96	43	23	32	53	247
		%	38,90	17,40	9,30	13	21,50	100
	Orta öğretim	N	12	17	13	11	41	94
		%	12,80	18,10	13,80	11,70	43,60	100
	Yüksek Öğretim	N	7	3	3	9	14	36
		%	19,40	8,30	8,30	25	38,90	100
Format	İlk öğretim	N	152	37	14	18	26	247
		%	61,50	15	5,70	7,30	10,50	100
	Orta öğretim	N	38	22	13	5	16	94
		%	40,40	23,40	13,80	5,30	17	100
	Yüksek Öğretim	N	14	4	7	2	9	36
		%	38,90	11,10	19,40	5,60	25	100

Deneklerin annelerinin öğrenim düzeylerine göre, bilgisayar kullanabilme durumları incelendiğinde; anneleri ilköğretim mezunu

olanların toplam %38.5'i klavyeyi **büyük ölçüde** veya **tamamen** kullanabildiğini ifade ederken, bu oran anneleri yükseköğretimli olanlarda %50'dir. Yine anneleri ilk öğretim mezunu olanların toplam %33.5'i "bilgisayarda bilgi saklama ve nakletmeyi" **büyük ölçüde** veya **tamamen** düzeyinde bildiğini ifade ederlerken, babaları yükseköğretimli olanlarda bu oran %52.7'dir. Benzer biçimde, anneleri ilk öğretim mezunu olanların toplam %36.8'i "Word programını" **büyük ölçüde** veya **tamamen** düzeyinde kullanabildiğini ifade ederken, anneleri yükseköğretimli olanlarda bu oran %66.6'dır. Deneklerin annelerinin eğitim düzeyi yükseköğretim olanların yarısından çoğu, babaları ilköğretim mezunu olanlarının ise yaklaşık üçte birinin bilgisayarı **büyük ölçüde** veya **tamamen** düzeyinde kullanabildikleri söylenebilir.

Tablo 7. Deneklerin Okul Türü Göre Sayısal Teknolojileri Kullandıkları Yerler

Sorular	Okul Türü	Frekans ve Yüzde	Sayısal Teknolojilerin Kullanıldığı Yerler					
			Hiç	Evde	Okulda	Kafede	Diğer	Toplam
Bilgisayarı En Çok Nerede Kullanıyorsunuz?	Özel	N	0	67	64	16	6	153
		%	0	43,80	41,80	10,50	3,90	100
	Devlet	N	1	67	19	101	36	224
		%	0,40	29,90	8,50	45,10	16,10	100
İnterneti En Çok Nerede Kullanıyorsunuz?	Özel	N	0	52	60	26	15	153
		%	0	34	39,20	17	9,80	100
	Devlet	N	6	38	17	126	37	224
		%	2,70	17	7,60	56,30	16,50	100

Tablo 7' ye göre özel okullarda öğrenim gören öğrencilerin yarısına yakını (%43.8) "bilgisayarı en çok" **evlerinde** diğer büyük kısmı (%41.8) **okulda** kullanırken, devlet liselerinde okuyan öğrencilerin yarısına yakını (%45.1) internet kafelerde kullandıklarını belirtmişlerdir. Diğer taraftan devlet liselerinde okuyan öğrencilerin çoğu (%56.3) interneti kafelerde kullanırken, özel okul öğrencilerinde bu oran %17'dir. Buna göre özel okul öğrencilerinin büyük çoğunluğunun bilgisayar ve interneti en çok evlerinde ve okullarında, devlet liselerinde okuyan öğrencilerin ise internet kafelerde kullandıkları söylenebilir.

Tablo 8. Babalarının Öğrenim Düzeyine Göre Sayısal Teknolojilerden Yararlanılan Yerler

Sayısal Teknolojiler	Baba Öğrenim Durumu	Frekans ve Yüzde	Sayısal Teknolojilerden Yararlandıkları Yerler					
			Hiç	Evde	Okulda	Kafede	Diğer	Toplam
Bilgisayar	İlk öğretim	N	0	37	43	74	22	176
		%	0	21	24,40	42	12,50	100
	Orta öğretim	N	0	45	19	35	15	114
		%	0	39,50	16,70	30,70	13,20	100
	Yüksek Öğretim	N	1	52	21	8	5	87
		%	1,10	59,80	24,10	9,20	5,70	100
İnternet	İlköğretim	N	3	27	33	87	26	176
		%	1,70	15,30	18,80	49,40	14,80	100
	Ortaöğretim	N	1	31	24	41	17	114
		%	0,90	27,20	21,10	36	14,90	100
	Yüksek Öğretim	N	2	32	20	24	9	87
		%	2,30	36,80	23	27,60	10,30	100

Babaları ilköğretim mezunu olanların yarısına yakını (%42) bilgisayarı internet kafelerde kullanırken hemen yarısı (%49.4) internete de kafelerden bağlanmaktadır. Buna karşın babaları yükseköğretim mezunu olanların çoğunluğu (%59.8) bilgisayarı evlerinden kullanırken, önemli bir kesimi (%36.8) internete de evlerinden bağlanmaktadır. Buna göre babaları yüksek öğretimli olanların çoğunluğunun bilgisayarı evlerinde, babaları ilköğretimli olanların çoğunluğunun ise internet kafelerde kullandıkları görülmektedir.

Tablo 9. Annelerinin Öğrenim Düzeyine Göre Sayısal Teknolojilerden Yararlanılan Yerler

Sayısal Teknolojiler	Anne Öğrenim Durumu	Frekans ve Yüzde	Sayısal Teknolojilerden Yararlandıkları Yerler					
			Hiç	Evde	Okulda	Kafede	Diğer	Toplam
Bilgisayar	İlköğretim	N	0	66	59	92	30	247
		%	0	26,70	23,90	37,20	12,10	100
	Ortaöğretim	N	1	49	15	18	11	94
		%	1,10	52,10	16	19,10	11,70	100
	Yüksek Öğretim	N	0	19	9	7	1	36
		%	0	52,80	25	19,40	2,80	100
İnternet	İlköğretim	N	4	43	52	113	35	247
		%	1,60	17,40	21,10	45,70	14,20	100
	Ortaöğretim	N	2	34	18	25	15	94
		%	2,10	36,20	19,10	26,60	16	100
	Yüksek Öğretim	N	0	13	7	14	2	36
		%	0	36,10	19,40	38,90	5,60	100

Anneleri ilköğretim mezunu olanların önemli bir kısmı (%37.2) bilgisayarı internet kafelerde kullanırken yine önemli bir kısmı

(%38.9) internete de, internet kafelerden bağlanmaktadır. Buna karşın anneleri yükseköğretim mezunu olanların çoğunluğu (%52.8) bilgisayarı evlerinde kullanırken, önemli bir kesimi (%36.1) internete de evlerinden bağlanmaktadır. Buna göre anneleri yüksek öğretimli olanların çoğunluğunun bilgisayarı, evlerinde, babaları ilköğretimli olanların çoğunluğunun ise internet kafelerde kullandıkları görülmektedir.

Tablo 10. Okul Türüne Göre Bilgisayardan Yararlanma Durumları

Yararlanma Durumu	Okul Türü	Frekans ve Yüzde	Yararlanma Düzeyi					Toplam
			Hiç	Çok Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	
Ders Çalışma	Özel	N	16	29	54	29	25	153
		%	10,50	19	35,30	19	16,30	100
	Devlet	N	73	50	48	29	24	224
		%	32,60	22,30	21,40	12,90	10,70	100
Bilgi Saklama	Özel	N	16	38	49	38	12	153
		%	10,50	24,80	32	24,80	7,80	100
	Devlet	N	101	26	41	23	33	224
		%	45,10	11,60	18,30	10,30	14,70	100
Eğlence	Özel	N	12	37	42	43	19	153
		%	7,80	24,20	27,50	28,10	12,40	100
	Devlet	N	48	45	41	44	46	224
		%	21,40	20,10	18,30	19,60	20,50	100
Derslerde	Özel	N	19	24	37	37	36	153
		%	12,40	15,70	24,20	24,20	23,50	100
	Devlet	N	125	28	27	17	27	224
		%	55,80	12,50	12,10	7,60	12,10	100

Özel okullarda okuyan deneklerden toplam %35.3'ü "bilgisayarı ders çalışma" aracı olarak **büyük ölçüde** veya **tamamen** kullandığını ifade ederken, devlet okullarında okuyan deneklerde bu oran %23.6'dır. Diğer yandan özel okullarda okuyan deneklerden toplam %40.5'i bilgisayarı "eğlence" aracı olarak kullanırken, devlet okullarında okuyanlarda bu oran %40.1'dir. Buna ek olarak özel okullarda okuyanların yarısına yakını (%47.7) "derslerde bilgisayardan yararlanma" sorusuna **büyük ölçüde** veya **tamamen** düzeylerinde yanıtlarken, devlet okullarında bu oran %19.7'dir.

Buna göre deneklerin yarısına yakının bilgisayarı eğlence aracı olarak kullandıkları ancak özel okullarda okuyan deneklerin bilgisayardan derslerde yararlananların oranının devlet okullarında okuyanlara göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 11. Babanın Eğitim Düzeyine Göre Bilgisayardan Yararlanma Durumları

Yararlanma Durumu	Baba Öğrenim Durumu	Frekans ve Yüzde	Yararlanma Düzeyi					Toplam
			Hiç	Çok Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	
Ders Çalışma	İlköğretim	N	57	37	40	22	20	176
		%	32,40	21	22,70	12,50	11,40	100
	Ortaöğretim	N	18	25	36	22	13	114
		%	15,80	21,90	31,60	19,30	11,40	100
	Yüksek Öğretim	N	14	17	26	14	16	87
		%	16,10	19,30	29,90	16,10	18,40	100
Bilgi Saklama	İlköğretim	N	75	20	41	22	18	176
		%	42,60	11,40	23,30	12,50	10,20	100
	Ortaöğretim	N	25	25	34	19	11	114
		%	21,90	21,90	29,80	16,70	9,60	100
	Yüksek Öğretim	N	17	19	15	20	16	87
		%	19,50	21,80	17,20	23	18,40	100
Eğlence	İlköğretim	N	43	42	39	21	31	176
		%	24,40	23,90	22,20	11,90	17,60	100
	Ortaöğretim	N	8	26	24	37	19	114
		%	7	22,80	21,10	32,50	16,70	100
	Yüksek Öğretim	N	9	14	20	29	15	87
		%	10,30	16,10	23	33,30	17,20	100
Derslerde	İlköğretim	N	82	26	24	15	29	176
		%	46,60	14,80	13,60	8,50	16,50	100
	Ortaöğretim	N	37	14	26	15	22	114
		%	32,50	12,30	22,80	13,20	19,30	100
	Yüksek Öğretim	N	25	12	14	24	12	87
		%	28,70	13,80	16,10	27,60	13,80	100

Deneklerin babalarının öğrenim durumlarına göre bilgisayar kullanım amaçları tablo 11'de verilmiştir. Buna göre babalarının öğrenim durumları hangi düzeyde olursa olsun deneklerin görüşleri, "bilgisayarı ders çalışma amaçlı olarak kullanma" bakımından "çok az" ve "kısmen" seçeneklerinde yoğunlaşmıştır. Babaları ilköğretim düzeyinde eğitim almış deneklerden %32,4'ünün "ders çalışma" amaçlı olarak bilgisayardan faydalanmadıkları veya faydalanamadıkları da görülebilir. Baba öğrenim durumu değişkeninde deneklerin bilgisayarı kullanma amaçlarının başında eğlence amaçlı kullanımının geldiği söylenebilir.

Tablo 12. Annenin Eğitim Düzeyine Göre Bilgisayar Kullanım Alanları

Yararlanma Durumu	Anne Öğe. Dur	Frekans ve Yüzde	Yararlanma Düzeyi					Toplam
			Hiç	Çok Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	
Ders Çalışma Aracı Olarak	İlköğretim	N	70	57	59	31	30	247
		%	28,30	23,10	23,90	12,60	12,10	100
	Ortaöğretim	N	11	15	34	18	16	94
		%	11,70	16	36,20	19,10	17	100
	Yüksek Öğretim	N	8	7	9	9	3	36
		%	22,20	19,40	25	25	8,30	100
Bilgi Saklama Aracı Olarak	İlköğretim	N	95	38	59	30	25	247
		%	38,50	15,40	23,90	12,10	10,10	100
	Ortaöğretim	N	12	21	23	22	16	94
		%	12,80	22,30	24,50	23,40	17	100
	Yüksek Öğretim	N	10	5	8	9	4	36
		%	27,80	13,90	22,20	25	11,10	100
Eğlence Amaçlı	İlköğretim	N	51	58	58	41	39	247
		%	20,60	23,50	23,50	16,60	15,80	100
	Ortaöğretim	N	5	16	19	36	18	94
		%	5,30	17	20,20	38,30	19,10	100
	Yüksek Öğretim	N	4	8	6	10	8	36
		%	11,10	22,20	16,70	27,80	22,20	100
Derslerde Yararlanma	İlköğretim	N	108	37	37	26	39	247
		%	43,70	15	15	10,50	15,80	100
	Ortaöğretim	N	23	12	22	21	16	94
		%	24,50	12,80	23,40	22,30	17	100
	Yüksek Öğretim	N	13	3	5	7	8	36
		%	36,10	8,30	13,90	19,40	22,20	100

Tablo 12'ye göre deneklerden annelerinin eğitim düzeyi ilköğretim olanların yaklaşık üçte biri (%32,4), ortaöğretim olanların çoğunluğu (%57,4), yüksek öğretim olanların yarısı büyük ölçüde veya tamamen "bilgisayarı eğlence amaçlı kullandıklarını ifade etmişlerdir. Diğer taraftan eğitim düzeyi ilköğretim olanların dörtte biri (%26,3), ortaöğretim olanların yarısına yakını (%39,3), yüksek öğretim olanların yarısına yakını (%41,6) büyük ölçüde veya tamamen "bilgisayardan derslerde yararlandıklarını" ifade etmişlerdir.

Tablo 13. Okul Türlerine Göre İnternette Yararlanma Alanları

Yararlanma Durumu	Okul Türü	Frekans ve Yüzde	Yararlanma Düzeyi					Toplam
			Hiç	Çok Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	
Eğlence	Özel	N	22	31	38	42	20	153
		%	14,40	20,30	24,80	27,50	13,10	100
	Devlet	N	72	39	35	33	45	224
		%	32,10	17,40	15,60	14,70	20,10	100
Haberleşme	Özel	N	26	25	41	33	28	153
		%	17	16,30	26,80	21,60	18,30	100
	Devlet	N	94	31	32	33	34	224
		%	42	13,80	14,30	14,70	15,20	100
Kurs Alma	Özel	N	87	21	29	6	10	153
		%	56,90	13,70	19	3,90	6,50	100
	Devlet	N	150	33	25	8	8	224
		%	67	14,70	11,20	3,60	3,60	100
Araştırma Yapma	Özel	N	15	16	39	48	35	153
		%	9,80	10,50	25,50	31,40	22,90	100
	Devlet	N	64	47	42	31	40	224
		%	28,60	21	18,80	13,80	17,90	100
Danışma Hizmeti Alma	Özel	N	59	35	28	23	8	153
		%	38,60	22,90	18,30	15	5,20	100
	Devlet	N	115	38	30	20	21	224
		%	51,30	17	13,40	8,90	9,40	100
Alışveriş Yapma	Özel	N	118	21	11	3		153
		%	77,10	13,70	7,20	2		100
	Devlet	N	193	22	5	1	3	224
		%	86,20	9,80	2,20	0,40	1,30	100
İlan Takip Etme	Özel	N	96	38	12	5	2	153
		%	62,70	24,80	7,80	3,30	1,30	100
	Devlet	N	171	30	12	6	5	224
		%	76,30	13,40	5,40	2,70	2,20	100

Tablo 13'e bakıldığında özel liselere devam eden öğrencilerin %42'sinin interneti "büyük ölçüde" devlet okuluna devam eden öğrencilerin ise %45'inin "tamamen" eğlence amaçlı kullandıklarını belirttikleri görülmektedir. Eğlenmenin de öğrencilerin bir ihtiyacı olduğu düşünüldüğünde bu durumun yadsınmamaktadır, ancak, interneti haberleşme, kurs alma ve araştırma yapma amaçlı olarak kullanma durumlarına bakıldığında özel okullara devam eden öğrencilerin devlet okulu öğrencilerine oranla genelde daha yüksek düzeyde görüş bildirdikleri de görülebilir.

Tablo 14. Babanın Eğitim Düzeyine Göre İnternette Yararlanma Alanları

Yararlanma Durumu	Baba Öğrenim Durumu	Frekans ve Yüzde	Yararlanma Düzeyi					Toplam
			Hiç	Çok Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	
Eğlence	İlköğretim	N	73	23	29	29	22	176
		%	41,5	13,1	16,5	16,5	12,5	100
	Ortaöğretim	N	26	20	26	20	22	114
		%	22,8	17,5	22,8	17,5	19,3	100
	Yüksek Öğretim	N	21	13	18	17	18	87
		%	24,1	14,9	20,7	19,5	20,7	100
Haberleşme	İlköğretim	N	148	10	7	6	5	176
		%	84,1	5,7	4	3,4	2,8	100
	Ortaöğretim	N	90	5	4	7	8	114
		%	78,9	4,4	3,5	6,1	7	100
	Yüksek Öğretim	N	60	9	5	7	6	87
		%	69	10,3	5,7	8	6,9	100
Kurs Alma	İlköğretim	N	54	32	32	30	28	176
		%	30,7	18,2	18,2	17	15,9	100
	Ortaöğretim	N	15	19	28	25	27	114
		%	13,2	16,7	24,6	21,9	23,7	100
	Yüksek Öğretim	N	10	12	21	24	20	87
		%	11,5	13,8	24,1	27,6	23	100
Araştırma Yapma	İlköğretim	N	92	31	25	18	10	176
		%	52,3	17,6	14,2	10,2	5,7	100
	Ortaöğretim	N	51	23	18	13	9	114
		%	44,7	20,2	15,8	11,4	7,9	100
	Yüksek Öğretim	N	31	19	15	12	10	87
		%	35,6	21,8	17,2	13,8	11,5	100
Danışma Hizmeti Alma	İlköğretim	N	145	20	7	1	3	176
		%	82,4	11,4	4	0,6	1,7	100
	Ortaöğretim	N	96	9	7	2	0	114
		%	84,2	7,9	6,1	1,8	0	100
	Yüksek Öğretim	N	70	14	2	1	0	87
		%	80,5	16,1	2,3	1,1	0	100
Alışveriş Yapma	İlköğretim	N	128	34	7	4	3	176
		%	72,7	19,3	4	2,3	1,7	100
	Ortaöğretim	N	81	16	12	3	2	114
		%	71,1	14	10,5	2,6	1,8	100
	Yüksek Öğretim	N	58	18	5	4	2	87
		%	66,7	20,7	5,7	4,6	2,3	100
İlan Takip Etme	İlköğretim	N	58	35	29	24	30	176
		%	33	19,9	16,5	13,6	17	100
	Ortaöğretim	N	17	28	26	23	20	114
		%	14,9	24,6	22,8	20,2	17,5	100
	Yüksek Öğretim	N	19	7	18	28	15	87
		%	21,8	8	20,7	32,2	17,2	100

Tabloya göre deneklerin babalarının öğrenim düzeyi yükseldikçe internet kullanımının da arttığı görülmektedir. Öğrencilerin interneti kurs alma, eğlence, ilan takip etme ve araştırma yapma amaçlı olarak

daha sık kullandıkları görülebilir. Babalarının eğitim düzeyi ilköğretim olanların yaklaşık üçte biri (%29), ortaöğretim olanların üçte birinden fazlası (%36,8), yüksek öğretim olanların %40,2 si büyük ölçüde veya tamamen “interneti eğlence amaçlı kullandıklarını” ifade etmişlerdir. Diğer taraftan babalarının eğitim düzeyi ilköğretim olanların %32,9’u, ortaöğretim olanların yarısına yakını (%45,6), yüksek öğretim olanların yarısından fazlası (%50,6) büyük ölçüde veya tamamen “internet üzerinden kurs aldıklarını” ifade etmişlerdir. Babaları ilköğretim mezunu olan deneklerin yaklaşık üçte biri (%30,6) internetten ilanları takip etmek amacıyla “büyük ölçüde” ve “tamamen” yararlandıklarını belirtirken, bu durum babası orta öğretim mezunu olan deneklerde biraz daha yüksek (%37,7) ve babası yüksek öğretim mezunu deneklerde en yüksek orandadır (%49,4). Araştırma için internetten faydalanma oranlarının, deneklerin babalarının öğrenim düzeyi yükseldikçe artması iyi eğitim almış babaların çocuklarını internetten araştırma yapma konusunda daha fazla yönlendirdiklerini düşündürmektedir.

Tablo 15. Annenin Eğitim Düzeyine Göre İnternette Yararlanma Alanları

Yararlanma Durumu	Anne Öğrenim Durumu	Frekans Ve Yüzde	Yararlanma Düzeyi					
			Hiç	Çok Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	Toplam
Eğlence	İlköğretim	N	77	47	48	40	35	247
		%	31,20	19	19,40	16,20	14,20	100
	Ortaöğretim	N	12	17	18	22	25	94
		%	12,80	18,10	19,10	23,40	26,60	100
	Yüksek Öğretim	N	5	6	7	13	5	36
		%	13,90	16,70	19,40	36,10	13,90	100
Haberleşme	İlköğretim	N	97	33	46	39	32	247
		%	39,30	13,40	18,60	15,80	13	100
	Ortaöğretim	N	15	18	17	21	23	94
		%	16	19,10	18,10	22,30	24,50	100
	Yüksek Öğretim	N	8	5	10	6	7	36
		%	22,20	13,90	27,80	16,70	19,40	100
Kurs Alma	İlköğretim	N	158	39	31	9	10	247
		%	64	15,80	12,60	3,60	4	100
	Ortaöğretim	N	55	12	17	2	8	94
		%	58,50	12,80	18,10	2,10	8,50	100
	Yüksek Öğretim	N	24	3	6	3		36
		%	66,70	8,30	16,70	8,30		100

Yararlanma Durumu	Anne Öğrenim Durumu	Frekans Ve Yüzde	Yararlanma Düzeyi					Toplam
			Hiç	Çok Az	Kısmen	Büyük Ölçüde	Tamamen	
Araştırma Yapma	İlköğretim	N	67	42	46	47	45	247
		%	27,10	17	18,60	19	18,20	100
	Ortaöğretim	N	8	15	24	24	23	94
		%	8,50	16	25,50	25,50	24,50	100
	Yüksek Öğretim	N	4	6	11	8	7	36
		%	11,10	16,70	30,60	22,20	19,40	100
Danışma Hizmeti Alma	İlköğretim	N	127	43	38	22	17	247
		%	51,40	17,40	15,40	8,90	6,90	100
	Ortaöğretim	N	36	18	12	19	9	94
		%	38,30	19,10	12,80	20,20	9,60	100
	Yüksek Öğretim	N	11	12	8	2	3	36
		%	30,60	33,30	22,20	5,60	8,30	100
Akses Yapma	İlköğretim	N	209	25	9	2	2	247
		%	84,60	10,10	3,60	0,80	0,80	100
	Ortaöğretim	N	72	14	5	2	1	94
		%	76,60	14,90	5,30	2,10	1,10	100
	Yüksek Öğretim	N	30	4	2			36
		%	83,30	11,10	5,60			100
İlan Takip Etme	İlköğretim	N	187	37	12	6	5	247
		%	75,70	15	4,90	2,40	2	100
	Ortaöğretim	N	58	21	9	4	2	94
		%	61,70	22,30	9,60	4,30	2,10	100
	Yüksek Öğretim	N	22	10	3	1		36
		%	61,10	27,80	8,30	2,80		100

Tabloya göre annelerinin eğitim düzeyi ilköğretim olanların yaklaşık üçte biri (%30,40), orta ve yükseköğretim olanların yarısı (%50) büyük ölçüde veya tamamen “interneti eğlence amaçlı kullandıklarını” ifade etmişlerdir. Annelerinin eğitim düzeyi ilköğretim olanların %28,8’i, ortaöğretim olanların yarısına yakını (%46,8), yüksek öğretim olanların üçte birinden fazlası (%36,1) büyük ölçüde veya tamamen “interneti haberleşme amaçlı” kullandıklarını ifade etmişlerdir. İnternette araştırma yapma amaçlı olarak faydalananların oranının da anneleri orta ve yüksek öğrenim görmüş deneklerde anneleri ilköğretim mezunu olan deneklere oranla daha yüksek görünmektedir. Anne öğrenim durumu değişkeniyle ilgili olarak deneklerin internet kullanım alanlarından yararlanmalarıyla ilgili kayda değer bulguya rastlanamamıştır.

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1 Sonuçlar

Bilgisayar sahibi olma ve internete bağlanabilme gibi sayısal teknolojilere sahip olma durumları açısından öğrenimlerine özel liselerde devam edenlerin sahiplik düzeyleri hem evde, hem de okulda devlet liselerinde okuyan öğrencilerden daha yüksektir. Benzer biçimde devlet liselerinde öğrenim gören deneklere göre, özel liselerde öğrenim gören deneklerin, cep telefonu, şifreli kanal aboneliği, uydu alıcıları ile yayın izleme gibi diğer sayısal teknolojilere sahip olma yüzdelerinin de daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Baba öğrenim düzeyi açısından bakıldığında; deneklerin bilgisayar sahibi olma, internete bağlanabilme cep telefonuna sahip olma, şifreli kanal aboneliği, uydu alıcıları ile yayın izleme gibi sayısal teknolojilere sahip olma durumlarının doğru orantılı olarak arttığı bulunmuştur.

Deneklerin bilgisayarı kullanabilme ve internetten faydalanma konusunda sahip oldukları temel becerilerine ilişkin olarak da klavye ve fare kullanımı, temel programlar olarak kabul edilen word, powerpoint, excel gibi programları kullanabilme, bilgisayarda bilgiyi saklama ve nakletme gibi temel sayılabilecek olan bilgilere özel okul öğrencileri devlet liselerinde öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde sahiptirler. Bu durumun, deneklerin baba ve anne öğrenim durumları değişkenine göre bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili temel becerilere sahip olma oranlarının incelenmesinden elde edilen bulgularla da benzerlik gösterdiği, baba ve anne öğrenim durumları yükseldikçe deneklerin bilgisayar ve internet kullanımına ilişkin temel bilgilere sahip olma düzeylerinin arttığı görülmüştür.

Özel okullarda okuyan öğrenciler bilgisayar ve interneti daha çok evlerinde ve okullarında kullanırlarken, devlet liselerinde okuyan öğrencilerde bilgisayar ve internet kullanımının kafelerde yoğunlaştığı görülmüştür. Deneklerin baba ve anne öğrenim durumu değişkenlerine göre bilgisayar ve interneti kullanım yerlerine ilişkin olarak da baba ve anne öğrenim durumları yükseldikçe deneklerin bilgisayarı evde ve okulda, düştükçe kafede kullanım oranlarının yükseldiği görülmüştür.

Özel okullarda okuyan denekler bilgisayar ve interneti devlet liselerinde okuyan öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde ders çalışma, haberleşme, internet üzerinden kurs alma aracı olarak kullanmaktadırlar. Devlet liselerinde okuyan öğrencilerin ise bilgisayar ve interneti özel okullarda okuyan öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde eğlence amaçlı olarak kullandıkları görülmüştür. Ancak her iki denek grubunda da bilgisayar ve interneti eğlence amaçlı kullananların oranı diğer alanlara göre daha yüksektir. Bu durum anne ve baba eğitim düzeyleri değişkenlerine göre de benzer durumdadır.

4.2. Öneriler

Sayısal teknolojilere ve özellikle de bilgisayar ve internete sahip olma ve kullanmaya erişim kolaylaştırılmalıdır. Bu nedenle geniş halk kitlelerinin sosyo - ekonomik durumlarını gözeten, hem yazılım hem de donanım teknolojilerinin kullanım ve sahipliğine ilişkin ulusal politikalar oluşturulmalıdır. Türkiye’de internet alt yapısı geliştirilmeli, bilgisayar ve internet alt gelir gruplarının evlerinde de sahip olabilecekleri teknolojiler haline getirilmelidir.

Okullardaki bilgisayar ve internet teknolojilerinin eksikliği giderilmeli ve var olanlarda da etkililik artırılmalı, kütüphane, gençlik merkezleri gibi kamusal ve sosyal merkezlerin bilgisayar ve internet donanımı sağlanarak ücretsiz yararlanmaya sunulmalıdır.

Okullarda bilgisayar ve internetin etkili ve verimli kullanımı konusunda öğrenciler yetiştirilmelidir.

4.3. Yargı

Sayısal teknolojilere sahip olma, kullanma ve bu teknolojilerin sağladığı olanaklardan yararlanma düzeylerini etkilemektedir. Teknolojilere sahip olanların bu teknolojileri kullanma becerilerini geliştirirken onların sunduğu olanaklardan yararlanmayı da olası kılmaktadır. İnternete evden veya bir başka yerden bağlanma durumu da öğrencilerin sayısal teknolojileri kullanma becerilerini ve sağladığı olanaklardan yararlanma durumlarını etkilemektedir.

Türkiye’de bilgisayar ve donanım çoğunlukla ithal edilmektedir. Söz konusu donanımın dövizde endeksli olması dövizdeki dalgalanmalara bağlı olarak maliyeti de yükseltmektedir. Bu durum teknolojiye sahip olma açısından gelir düzeylerine göre

sayısal kopuşta önemli bir faktördür. Ayrıca telefon hizmetlerinin görece olarak gelir grupları açısından ücret yüksekliği ulaşılabilirliği etkileyen diğer bir engeldir. Okul, kütüphane, halk eğitim ve gençlik merkezleri gibi kamu alanlarında bilgisayar ve internet hizmetlerinin yeterince sunulmamasının alt gelir grupları aleyhine sayısal kopuşu artırdığı düşünülmektedir. Bunun ekonomik olduğu kadar politik yanı da bulunmaktadır. Ekonomik yanını maliyetlere katlanamama oluştururken, politik yanını yönetenlerin bilgi ve bilgi teknolojilerine ilişkin net bir vizyonlarının bulunmaması oluşturmaktadır.

Eğitim, bireyleri toplumsal işlevlerine hazırlarken, içinde yer alacakları toplumun ve toplumsal sınıfın kültürünü de aktarır. Üst sınıflar yüksek eğitim ile arzuladıkları mesleki statüye ulaşmak için gerekli ayrıcalık yollarını eğitim düzeyleri ve okul sistemleri ile belirlerken buna birde bilgi teknolojilerinin sağladığı avantajları eklemektedirler. Böylece güce dayalı toplumsal eşitsizliği, akademik hiyerarşiler haline dönüştürmektedirler. Üzerinde titizlikle durulmadığı takdirde, Türkiye’de geçiş toplumsal yapının kaybedilmesi potansiyelini taşımaktadır.

KAYNAKÇA

BOZKURT, V. *Enformasyon Toplumu ve Türkiye*, Sistem Yayıncılık. İstanbul: 1996

ÇOBAN, H. *Bilgi Toplumu Planlı Geçiş*, İnkılap Kitapevi. İstanbul: 1997

BENSGHİR, Türksel Kaya. *Bilgi Teknolojileri ve Örgütsel Değişim*, TODAİE Yayın No: 274, Ankara: 1996.

BUTLOR, D. “Gender, Girls, and Computer Technology: What’s the Status Now?” <http://wilsontxt.hwilson.com/pdfhtml/03859/2Q5N4/GF7.htm> 2001

CHAPMAN, K. *The Sociology of Schools New York*: Tavistock Publications.1986

DAVIS, T. and TREBIAN, M. “Shaping the Destiny of Native American People by the Digital Divide: *The Nation’s Tribal Colleges and Universities*” *Educase Review* January /February 2001

ERKAL, M. *Sosyoloji* İstanbul: Der Yayınevi. 1993

FINDIKÇI, İ. *Bilgi Toplumunda Yöneticilerde Kendini Geliştirme*, Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları, No. 2. İstanbul: 1996

HAMILTON, K. “Historically Black Colleges Strive to Bring Campus Communities Up to Technological Speed” <http://wilsontxt.hwilson.com/pdfhtml/04213/LQZ9RT/TSG.htm>. 2001

IRVING, L. “Falling Through the Net: Introduction” <http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/ftn99/introduction.htm>. (Erişim Tarihi: 07.05.2001).

IRVING, L. “Falling Through the Net: Introduction” <http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/fallingthru.html>. (Erişim Tarihi: 07.05.2001).

KARSLI, M. D. ve Diğerleri, “Bilgi Teknolojilerinin İnsangücü İstihdamına Etkisi Çerçevesinde Üniversitelerimizin İstihdam Politikaları ve Uygulamaları” *Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. Nisan, Mayıs, Haziran 2001

MCÇONNAUGHEY, J.W. “Falling Through the Net II: New Data on the Digital Divide National Telecommunications and Information Administration” <http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/net2/failing.html>. (Erişim Tarihi: 07.05.2001).

ÖZCİVELEK ve Diğerleri, İNET-TR 2000. www.tubitak.gov.tr, (Erişim Tarihi: 10.04.2003).

ROACH, R. “Bridging the Digital Divide From the Sky” <http://wilsontxt.hwilson.com/pdfhtml/0421/LO7Y3/6S8.htm>. (Erişim Tarihi: 07.05.2001).

ROBLYER, M.D. “Digital Desperation: Reports on a Growing Technology and Equity Crisis” <http://wilsontxt.hwilson.com/pdfhtml/04947/IPXD4/1fx.htm>. (Erişim Tarihi: 07.05.2001).

ROSE, M. “Bridging the Digital Divide” <http://wilsontxt.hwilson.com/pdfhtml/04575/IZWY4/DFX.htm>. (Erişim Tarihi: 07.05.2001).

SHAPIRO, R.J. "Falling Through the Net: Toward Digital Inclusion" <http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/ftn/introduction.html> (Erişim Tarihi: 07.05.2001).

TAN, M. *Toplum Bilime Giriş*, A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını. Ankara: 1981

TEZCAN, M. *Eğitim Sosyolojisine Giriş*, A.Ü Eğitim Fakültesi Yayını. Ankara: 1981

TÜBİTAK BİLTEN www.bilten.metu.edu.tr (Erişim Tarihi: 12.04.2003).

TÜRKER, A. V. "Ankara'da Üç Lisedeki Sosyo-Ekonomik Bakımdan Öğrencilerin Çeşitli Özellikleri, Belli Başlı Eğitim ve Rehberlik Sorunları." (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara: 1974

İLETİŞİM ADRESİ

Yrd.Doç.Dr Hasan Basri GÜNDÜZ

Sakarya Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri Bölümü

Eğitim Yönetimi ve Planlaması A.B.D.

54300 Hendek / Sakarya

e-posta: hgunduz@sakarya.edu.tr

Arş. Gör. Mehmet Ali HAMEDOĞLU

Hacettepe Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

e-posta: hamedoglu@hotmail.com

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİNDE GÖREV YAPAN ÖĞRETİM ELEMANLARININ İNTERNET DESTEKLİ EĞİTİME YÖNELİK DÜŞÜNCELERİ

Arş. Gör. Mehmet Barış HORZUM

Sakarya Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Bilg. ve Öğr. Tekn. Eğit. Blm.

ÖZET

Günümüzün en önemli teknolojileri bilgisayar ve internettir. Bu konumla internet teknolojilerinden eğitimde etkin olarak yararlanılması gerekmektedir. İnternetin eğitimde kullanılması en çok uzaktan eğitimi etkilemiştir. İnternetle gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulaması olan internet destekli eğitim ortaya çıkmıştır. İnternet destekli eğitimle, bu eğitimi alan öğrenci ve öğretmenlerin rollerinde değişiklik meydana gelmiştir. İnternet destekli eğitimin teknoloji tabanlı olması belli bir teknoloji okur-yazarlığı, bu ortama uyum sağlama ve bu eğitime yönelik olumlu düşünceye sahip olma gereğini ortaya çıkarmıştır. Bunlar hem öğretmen hem de öğrenci için geçerlidir. Bu noktada öğretmenlerin üzerine düşen görevler daha da artmaktadır. İnternet destekli eğitimde görev alan öğretmenlerin bu eğitime karşı olumlu düşüncelere sahip olmaları bu eğitimin başarısını arttıracaktır. Bu araştırmada geleceğin öğretmenlerini yetiştiren Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim elemanlarının internet destekli eğitime yönelik düşünceleri araştırılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: İnternet Destekli Eğitim, Öğretmen, İnternet Destekli Eğitime Yönelik Düşünceler

ABSTRACT

Today's most important technologies are computer and internet. From this point of view, it is needed to use internet in education effectively. Distance education was effected mostly from the use of internet in education and so, internet supported education appeared. By internet supported education, differences were occurred in both student and teacher roles. Because of the technological basis of internet supported education, need for technological literacy, adaptation to this situation and positive thoughts across this kind of education are needed. These are valid both for teacher and student. The responsibilities of teacher's have been increased. The positive thoughts of teacher's about internet supported education will increased the success of of this kind of education. In